

Radīšanas procesā tiek iznīcinātas ilūzijas. Saruna ar Kristapu Ģelzi

Kristaps Ģelzis ir viens no Latvijas laikmetīgās mākslas autoriem, kas spēj krasi mainīt izteiksmes veidus, nemainīgi saglabājot radošo intrigu katrā jaunā veikumā. 2011. gadā prezentējot personālizstādi "Varbūt/Maybe", Ģelzis kļuva par Purvīša balvas laureātu, bet šogad par izstādi "Vielā pārdomām" viņš atkārtoti nominēts šim augstākajam apbalvojumam Latvijas mākslā.

Pašreiz mākslinieks kopā ar komponistu Ģirtu Bišu piedalās Cēsu Mākslas festivāla laikmetīgās mākslas izstādes "Eksperiments un izcilība" ietvaros.

Kristaps Ģelzis, regulāri rādot jaunas savu darbu kolekcijas un piedaloties kopizstādēs, pārstēdz ar arvien svaigu un spilgtu redzējumu un spožu profesionalitāti. Tādēļ viņa sadarbība ar komponistu Ģirtu Bišu kļuvusi par vienu no šīgada mākslas festivāla "Cēsis 2012" intrigām. Biša un Ģelža sadarbība iezīmē tendenci, kad izstāžu zālēs ienāk medijs, kam līdz šim ir bijušas problēmas ar leģitimitāti mākslas kontekstā – skaņa. Šīs segregācijas rezultātā ir izveidojies pat tāds autonomas žanrs kā skaņu māksla, bet pēdējos gados šī neauglīgā pretruna starp galeriju un skaņu pasauli mazinās. Pats Kristaps Ģelzis sadarbībā tapušo instalāciju raksturo nevis kā skaņu pavadījumu viņa objektiem, bet gan kā vizuālo gleznu mūzikai.

Kristapa Ģelža darbi rodas no tagadnes vērošanas, no neuzkrītošiem ikdienas dzīves notikumiem, kas kļūst par viņa mākslas izejas punktu un iemiesojas galarezultātā. Viņš pieder pie māksliniekiem, kuri allaž spējuši pārsteigt ar daudzveidīgu redzējumu un pieeju materiālam un darbu tehniskajam risinājumam. Tikpat aktuāls vienmēr ir arī Kristapa Ģelža vēstījums savam skatītājam, kas atklāj mūsdienu cilvēka attiecības ar savu valsti un pasauli.

"Vajadzīgs kaut kas iedarbīgāks, dinamiskāks nekā bilde, lai laužtu mūri mākslinieka un skatītāja starpā," uzskata pats Kristaps Ģelzis.

Vai atceraties brīdi, kad sapratāt, ka būsiet mākslinieks?

K.Ģ.: Jā, ļoti skaidri. Tas notika 10. klasē, brīdī, kad izlēmu vairs nespēlēt vijoli. Vecākiem skaidri un gaiši paziņoju, ka esmu atradis alternatīvu, proti, stāšos Latvijas Mākslas akadēmijā. Mūzikas skolu tā arī nepabeidzu, pietrūka pusgads. Bija nepārprotamā sajūta, ka zīmēšana man piestāv vairāk. Tajā brīdī laikam arī kļuvu par mākslinieku. Pārējais sekoja.

Kas ir Jūsu autoritātes mākslā?

K.Ģ.: Tas ir ļoti mainīgs komplekts. Pašreiz glezniecībā, piemēram, Julians Džuljens Šnābels (Julian Schnabel). Uzvārdi, kuri sākas ar "b" burtu – Metjū Bārnijs (Matthew Barney), Konstantīns Borovskis (Konstantine Borovski), Kristiāns Boltanskis (Christian Boltanski), uzvārdi, kuri sākas ar "c" burtu... Patiesībā katram alfabēta burtam atbilst kāds autoritātes uzvārds.

Vai, veidojot jaunu mākslas darbu, esat pieķēris domājam sevi par izpatikšanu publikai un/vai kritiķiem?

K.Ģ.: Esmu pieķēris gan. Tas ir dabiski. Svarīgi ir analizēt savu domāšanu un darbību, lai regulāri sev atgādinātu, ka izpatikšana kādam ir profesionālās nepilnvērtības un vājuma pazīme. Jādomā ar savu galvu, jāsaņem savi vārdi un jāattēlo savs redzējums - tad rodas tā īpašā jaunā "patikšana", kura arī ir labas mākslas valoda.

Ar ko Jūs atšķiraties no citiem māksliniekiem?

K.Ģ.: Iespējams, ne ar ko. Tā ir izplatīta diagnoze un simptomi visiem ir vienādi. Atšķirība ir apstākļu sakritībā, kura katram māksliniekam ir unikāla. Mūs atšķir mākslas darba forma.

Vai, uzsākot jaunu darbu, Jums jau ir skaidrs, kādu vēlaties redzēt gala rezultātu?

K.Ģ.: Jā, parasti "bilde" man jau ir galvā – kā tāda projekcija smadzeņu kinozālē. Bet ir arī tādi darbi, kas radušies no nulles, no tukšas galvas. Tie rodas caur pirkstiem un no nepieciešamības strādāt regulāri. Ir aizraujoši ļauties zemapziņai un no sīkā, neizteiksmīgā impulsa izvirpināt skaidru domu.

Vai māksliniekam jābūt nelaimīgam, lai spētu radīt?

K.Ģ.: Pārsvārā jā, tas pieder pie profesionālās kaites. Radīšanas procesā vienmēr tiek iznīcinātas ilūzijas. Tās krājas un spiež uz pašnovērtējumu. Pašizārdīšana ir fundamentāls iedvesmas resurss. Personīgā dzīvē tas nav obligāti; ir iespējams arī iemācīties izbaudīt to, ko dzīve tev "atmet".

Vai Purvīša balvu uzskatāt par lielāko atzinību, ko līdz šim par saviem darbiem esat saņēmis?

K.Ģ.: Oficiālā līmenī - protams, ka jā. Bet atzinības, kuras ir privātās, ir tikpat nozīmīgas.